



Amb el suport de:



Generalitat de Catalunya
Agència Catalana
del Patrimoni Cultural





RAMON GALIBERN

1817-1884

Casa Galibern

Fer les Amèriques a l'adolescència



DANIEL ROMANÍ

06/09/2020

Em costa d'imaginar com dos adolescents van decidir, fa dos segles, marxar sols de Torroella de Montgrí per fer les Amèriques. Melcior i Ramon Galibern Casanovas van voler iniciar una nova vida poc després que morís la seva mare. Suposo que, sent tan joves, el seu objectiu era més aviat cercar aventura que no pas fortuna, o una barreja de totes dues coses. Van establir-se a la ciutat de Bagé, pertanyent a l'estat de Rio Grande do Sul, al sud del Brasil, allà on comença la immensa pampa. Aleshores era quasi la fi del món."Probablement van fer el viatge amb un vaixell francès que portava presos", m'explica Ramon Mascort, besnet de Ramon Galibern. Ramon Mascort és advocat i empresari, president de la Fundació Mascort, dedicada a la difusió de la història i l'art i a la defensa de la natura.

“Per la documentació conservada a l'arxiu familiar sabem que van obrir una botiga magatzem de queviures i els va anar bé”, subratlla Mascort. Les històries dels avantpassats que van fer les Amèriques han protagonitzat sovint les llargues sobretaules dels dinars de la família Mascort. “La meua àvia, Clara Galibern, m'explicava que cada nit una esclava s'estirava al llindar de la porta perquè, mentre ella dormia, no hi entrés res, ja fos una serp o una persona amb males intencions”, explica Ramon Mascort. Clara Galibern era la quarta filla –i la darrera que van tenir al Brasil– del matrimoni format per Ramon Galibern i Manuela Francisca de Rezende y de Mello, una noia de Rio Grande do Sul que tampoc era autòctona: els seus pares procedien de l'illa de Madeira.

En Melcior no va tornar mai a Catalunya. En canvi, en Ramon, tot i fer arrels al Brasil, va decidir tornar a la seva Torroella natal. Ja havia treballat prou i volia dedicar-se a la família. Del Brasil estant, Ramon Galibern va comprar dues cases contigües al cèntric carrer de l'Església de Torroella de Montgrí, situades just davant del Palau Solterra (un palau del segle XV que va ser residència dels comtes de Torroella de Montgrí i que actualment és una de les seus de la Fundació Vila Casas), per reformar-les del tot. En Ramon anava dient per carta al seu germà Genís, que residia a Torroella, com volia que fos la casa, que es va acabar el 1875. Ramon Galibern i la seva dona van tenir tres fills més a la nova llar de Catalunya.

Passejo per Casa Galibern, d'inequívoca “arquitectura indiana”, amb Ramon Mascort. Les sales són ben espaioses: com que hi ha molt poc mobiliari “s'han fet” més grans. Els terres, de ceràmica de la Bisbal, dibuixen boniques catifes i permeten endevinar antigues habitacions, com la sala i l'alcova.

Ocells i mamífers

Casa Galibern acull exposicions temporals, que organitza la Fundació Mascort. Aquest estiu n'hi ha una de magnífica de precisos –i preciosos– dibuixos d'ocells i mamífers de tot el món fets per al Handbook of the Birds of the World i el Handbook of the Mammals of the World, dos referents mundials d'ornitologia i mastozoologia, publicats per Lynx

Edicions. Aquesta editorial, especialitzada en la vida natural, la fauna i la flora, i, sobretot, l'ornitologia, va ser creada per Ramon Mascort, el naturalista Jordi Sargatal i el metge Josep del Hoyo.

Abans d'entrar a l'antic menjador m'aturo davant la porta. Damunt la llinda hi ha una bonica mitja circumferència de fusta, que em fa pensar en una sèrie de plomes d'un paó desplegadas: les plomes són els espais per on passa la llum. Els artesans van gaudir de valent fent Casa Galibern!

Som ara en un fantàstic pati de parets blaves i columnes inspirades en palmeres, situat a la planta baixa. És un lloc ombrejat, on se celebren conferències, concerts, tallers... En un racó d'aquest pati hi trobo el millor taller de fuster que mai he vist fins ara, amb un reguitzell d'eines de totes les mides. "Aquest taller, fundat al segle XVIII, me'l va deixar per exhibir-lo un gran fuster de Flaçà, Ramon Llaussàs", em diu en Ramon.

M'entretinc una bona estona a l'antiga cuina, observant les diverses publicacions de Lynx Edicions que hi ha exposades. El llibre estrella és el Handbook of the Birds of the World, un autèntic tresor que, per primera vegada a la història, reuneix tots els ocells del món. N'hi ha els disset volums, ben ordenats. Cada llom té dibuixada una petita part de la línia de la silueta del Montgrí i les Medes vistes del costat nord, amb uns flamencs volant. M'he imaginat aquesta silueta en una lleixa d'una prestigiosa universitat d'un país asiàtic, o al despatx d'un ornitòleg aficionat de Rússia, conscient que la meua imaginació és, amb tota probabilitat, ben real en aquest cas.

Pugem al terrat. És una excel·lent talaia. Estem envoltats de teulades i d'alguns ocells. Ramon Mascort me'ls identifica i me'ls "explica": hi ha falciots ("a vegades es confonen amb les orenetes, però tenen la cua i les ales més llargues; nien en parets o penya-segats i tot ho fan volant; quan no és època de cria, dormen volant i la còpula també la fan volant", comenta) i orenetes cuablanques ("fan els nius de fang sota els teulats de la plaça de la Vila; cada niu són 400 glopades de fang, que elles van formant perquè hi càpiguen amb les seves cries i la parella; quan els pollets surten del niu per primera vegada, ho

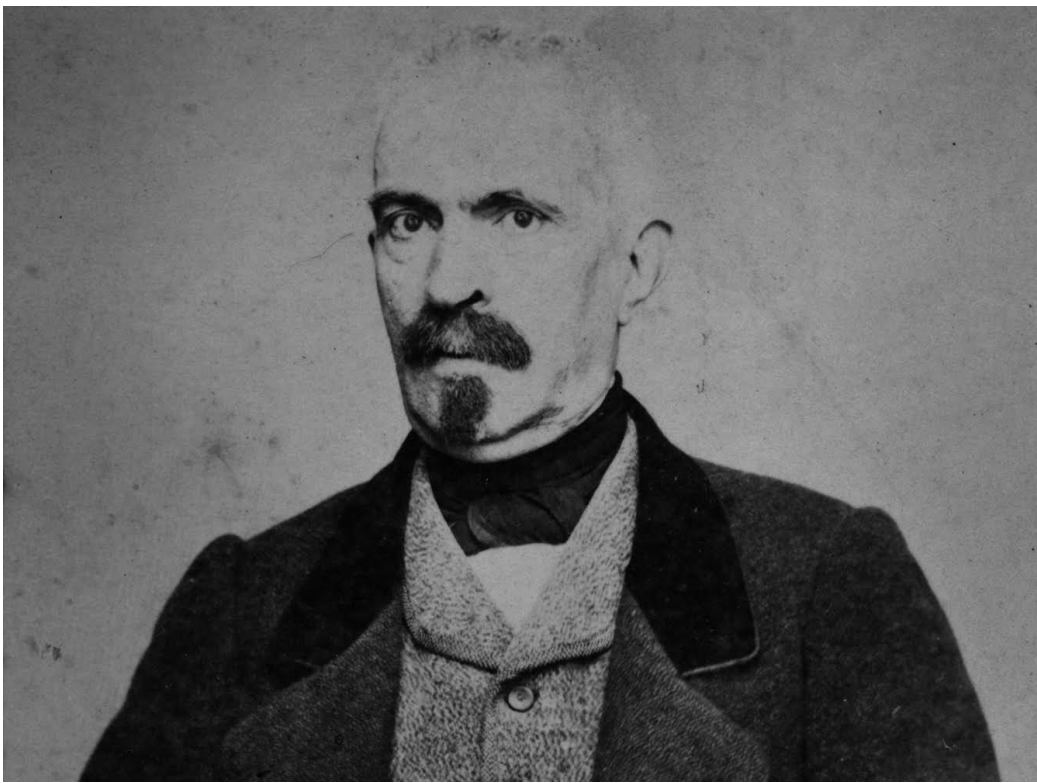
han de fer volant per primer cop a la seva vida: els més dèbils no sobreviuen"). Té el Handbook al cap! Per cert, de llibre de mà no en té gens: cada volum és ben gruixut!

El Montgrí

A la llunyania tenim la silueta del massís del Montgrí i el mugaró del castell, que va fer construir Jaume II per fer front al comtat d'Empúries (però el conflicte entre la corona i aquest comtat va anar perdent força i el castell va quedar inacabat). Tot mirant en direcció contrària al castell de Montgrí, en Ramon exclama: "Mira, en aquella casa va allotjar-se el pintor Joaquim Mir l'estiu del 1935!" La casa, situada a la plaça de la Vila, també era de la família Mascort. Actualment pertany a la Fundació Hospital-Asil de Pobres i Malalts de Torroella de Montgrí, per donació familiar. "Un dels meus oncles, José María Mascort Galibern, pintor, deixeble de Sorolla, era amic de Mir", em diu en Ramon. "Jo era una criatura quan Mir va venir a Torroella. Era un home que m'impresionava. Recordo que sovint tenia la barba tacada de pintura i feia olor de trementina", comenta.

El llegat de Ramon Galibern no és tan sols Casa Galibern. Va deixar una bona empremta al Brasil. "Vaig anar-hi fa alguns anys, a Bagé. Vaig confirmar de seguida que Ramon i Melcior Galibern van tenir molt bona reputació", diu Ramon Mascort. Ramon Galibern va regalar el rellotge i les campanes de la catedral de São Sebastião, de la ciutat de Bagé. Va ser vicecònsol honorari d'Espanya a Bagé i el primer president de la Sociedad Española de Bagé. A més, a les seves últimes voluntats va tenir especialment en compte els pobres de Torroella, amb aquest disseny: "Que repartan a los pobres de solemnidad de la villa, en clase de limosna, la cantidad de doscientas cincuenta pesetas por una sola vez".

Pròxim CAPÍTOL (Diumenge 20 de setembre): VÍCTOR CATALÀ (L'ESCALA).



EL VIATGE MÉS DIFÍCIL DE BARCELONA A TORROELLA DE MONTGRÍ

El fatídic juliol del 1936 Ramon Mascort tenia cinc anys, però recorda amb força precisió el viatge amb cotxe que va fer amb els pares i l'àvia materna, de Barcelona a Torroella. "L'àvia temia que Casa Galibern hagués patit algun desperfecte. «Ai, que no ens deixaran passar», deia: a cada poble ens parava gent armada sense uniforme", explica Ramon Mascort. "Recordo veure morts a la cuneta. Quan vam entrar a Torroella, els ulls se'ns van obrir encara més: al llarg del passeig de l'Església hi havia tot de mobles de l'església cremant, o ja fets brasa. De Casa Galibern també havien llençat al carrer mobles i roba. La casa va ser ocupada per les patrulles que feien execucions arbitràries".

Al final de la guerra s'hi van instal·lar membres de la brigada Líster -encara es poden llegir a les parets frases escrites pels soldats- i, després, monges clarisses. "Quan se'n van anar les monges vaig començar a venir a la casa, amb la família, sobretot durant les llargues vacances d'estiu. Era el paradís, Torroella i els voltants, encara molt verges".

“Pateixo el mal del col·leccionista”, diu en Ramon amb un somriure. “He col·leccionat minerals, monedes, insígnies de soldats, mapes i, especialment, dibuix, pintura i ceràmica. Alguns d’aquests objectes són motiu d’exposicions temporals en aquesta casa”.

La major part d’elements artístics que hi ha a Casa Galibern mostren representacions d’altres temps, com la sirena esculpida en fusta d’un mascaró de proa d’un veler de Lloret de Mar que feia el circuit transatlàntic al segle XIX, o l’escena d’un “trasplantament” d’una cama provinent d’un home negre a un de blanc a qui n’hi faltava una, pintada en un retaule del segle XVII de sant Cosme i sant Damià.

ANTERIOR
←

SEGÜENT
→

Joan Maragall

INICI

Disseny RICARD MARFÀ Programació IDOIA LONGAN - JORDI GUILLEUMAS - MARC FUNOLLET

ara.cat

interactius.ara.cat